

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini

1. člen

V Zakon o preprečevanju nasilja (Uradni list RS, št. 16/2008) se v 1. členu za besedilom »izvajalcev javnih služb« doda besedilo »in drugih izvajalcev storitev na področju socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja«.

2. člen

2. člen se spremeni tako, da se glasi:

»2. člen
(opredelitev družinskih članov)

(1) Družinske članice oziroma člani (v nadaljnjem besedilu: družinski člani) po tem zakonu so:

- zakonec ali zunajzakonska partnerica oziroma partner (v nadaljnjem besedilu: zunajzakonski partner),
- partnerica oziroma partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti (v nadaljnjem besedilu: partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti),
- sorodnica oziroma sorodnik (v nadaljnjem besedilu: sorodnik) v ravni vrsti,
- sorodniki v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena,
- oseba v svaštvu v ravni vrsti,
- oseba v svaštvu v stranski vrsti do vštetega drugega kolena,
- posvojiteljica oziroma posvojitelj (v nadaljnjem besedilu: posvojitelj) in posvojenka oziroma posvojenec,
- rejnica oziroma rejnik (v nadaljnjem besedilu: rejnik) in otrok, nameščen v rejniško družino,
- skrbnica oziroma skrbnik (v nadaljnjem besedilu: skrbnik) in varovanka oziroma varovanec,
- osebe, ki imajo skupnega otroka,
- osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- osebe, ki so v partnerskem razmerju, ne glede na to ali živijo v skupnem gospodinjstvu.

(2) Za družinske člane po tem zakonu se štejejo osebe iz prejšnjega odstavka, tudi če sta razmerje ali skupnost prenehala.

(3) Za družinskega člana po tem zakonu se smiselno šteje tudi novi zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni partnerski skupnosti družinskega člana ali otrok katerega od družinskih članov iz prvega odstavka tega člena.«.

3. člen

3. člen se spremeni tako, da se glasi:

»3. člen (opredelitev nasilja v družini)

(1) Nasilje v družini (v nadaljnjem besedilu: nasilje) je vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana (v nadaljnjem besedilu: povzročitelj nasilja) proti drugemu družinskemu članu (v nadaljnjem besedilu: žrtev) oziroma zanemarjanje ali zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja.

(2) Fizično nasilje je vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki pri žrtvi povzroči bolečino, strah ali ponižanje, jo prisili v delo oziroma opustitev dela ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe.

(3) Spolno nasilje so ravnanja s spolno vsebino, ki jim žrtev nasprotuje, je vanje prisiljena ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena, grožnje z uporabo spolnega nasilja, ter javna objava spolnih vsebin o žrtvi.

(4) Psihično nasilje so ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijske tehnologije.

(5) Ekonomsko nasilje je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neizpolnjevanje obveznosti do družinskega člana ali prelaganje obveznosti na družinskega člana, brez njegove vednosti ali pristanka.

(6) Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

(7) Zalezovanje je naklepno ponavljajoče se neželeno vzpostavljanje stika, fizično vsiljevanje, opazovanje, vmešavanje v storitve oziroma usluge ali druga oblika neželenega vdora v življenje žrtve, ki povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske.«

4. člen

V 6. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

» (2) Vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebje vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, mora ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvestiti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase.«.

5. člen

V 7. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Žrtev nasilja si lahko izbere osebo, ki jo lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja (v nadaljnjem besedilu: spremljevalec).«.

6. člen

V 9. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasita:

»(1) O žrtvah ali povzročiteljih nasilja ne smejo biti javnosti posredovani podatki, na podlagi katerih bi bilo mogoče prepoznati žrtev ali njeno družino. Posredovanje podatkov je dopustno le, če polnoletna žrtev s tem soglaša in s tem ne izpostavlja otrok.«

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, povzročitelj nasilja nima pravice do vpogleda v dokumente v zvezi z obravnavo nasilja, kot so, ocena ogroženosti, načrt pomoči žrtvi, in drugi dokumenti, na podlagi katerih bi bilo ogroženo življenje, zdravje ali varnost žrtve.«.

7. člen

V 10. členu se četrty in peti odstavek spremenita, tako da se glasita:

(4) Strokovne delavke oziroma delavci (v nadaljnjem besedilu: strokovni delavci) v organih in organizacijah, ki so v okviru pravil in postopkov iz prejšnjega odstavka zadolženi za opravljanje nalog na področju nasilja, se morajo v okviru stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja obvezno redno izobraževati zlasti o preprečevanju in odkrivanju nasilnih dejanj, pregonu, sojenju in izvrševanju sankcij za ta nasilna dejanja, o enakosti med ženskami in moškimi, o potrebah in pravicah žrtev ter preprečevanju sekundarne viktimizacije, ki ga določijo pristojni ministri iz prejšnjega odstavka. Odgovorne osebe v organih in organizacijah ter nevladne organizacije so dolžne zagotoviti usposabljanje vseh strokovnih delavcev, ki se v okviru svojega dela srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja.

(5) Center za izobraževanje v pravosodju med izobraževalne vsebine uvrsti področje nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter o enakosti med ženskami in moškimi.«.

8. člen

V 11. členu se prvi odstavek spremeni, tako da se glasi:

(1) Državni zbor sprejme na predlog vlade resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami (v nadaljevanju: nacionalni program) za obdobje 9 let.

V prvi in drugi alineji drugega odstavka, se za besedo »družini« doda besedilo »in nasilja nad ženskami«.

9. člen

V prvem odstavku 12. člena se beseda »dveh« nadomesti z besedo »treh«.

V drugem odstavku se beseda »dveletnem« nadomesti z besedo »triletnem«, beseda »dveletno« pa z besedo »triletno«..

10. člen

V 13. členu se besedilo »vsaki dve leti« nadomesti z besedilom »vsaka tri leta«.

11. člen

Za 13. členom se doda nov 13.a člen, ki se glasi:

»13.a člen (sredstva iz proračuna)

Republika Slovenija iz proračuna zagotavlja sredstva za:

- izvajanje nalog iz nacionalnega programa iz 11. člena tega zakona;
- spremljanje in preučevanje stanja na področju nasilja;
- usposabljanje s področja nasilja v družini;
- oblikovanje ukrepov za preprečevanje nasilja, spremljanje izvajanja in ocenjevanje učinkovitosti teh ukrepov s pripravo predlogov za izboljšanje;
- pripravo, medresorsko usklajevanje in izvajanje programov preprečevanja nasilja;
- sofinanciranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področju preprečevanja nasilja.«.

12. člen

V tretjem odstavku 14. člena se na koncu doda stavek: »Udeležba na timu je za vse vabljeni obvezna.«.

13. člen

Besedilo prvega odstavka 17. člena se spremeni, tako da se glasi:

»(1) Nevladne organizacije s področja obravnave in zaščite proti nasilju v okviru svojih programov nudijo zaščito in psihosocialno pomoč žrtvam, organizirajo programe za učenje povzročiteljev nasilja o nenasilnem vedenju v medosebnih odnosih z namenom preprečevanja nadaljnjega nasilja in spreminjanja nasilnih vedenjskih vzorcev in sodelujejo z organi in organizacijami z različnih področij (policija, tožilstvo, sodišče, center za socialno delo, zdravstvene organizacije, vzgojno-izobraževalni zavodi).«.

14. člen

18. člen se spremeni tako, da se glasi:

»18. člen
(varovanje življenja in zagotavljanje osebne varnosti žrtve)

(1) Policija varuje življenje in zagotavlja osebno varnost žrtve v skladu s predpisi, ki urejajo naloge in pooblastila policije.

(2) Policija zagotovi žrtvi in spremljevalcu iz 7. člena tega zakona varnost ob vstopu v stanovanjske in druge prostore, da lahko iz njih vzame stvari, ki so potrebne za zagotavljanje njenih osnovnih življenjskih potreb in osnovnih življenjskih potreb njenih otrok ter predmetov, ki jih potrebuje za opravljanje svojega dela.

(3) Šteje se, da je žrtev, ko je zaprosila policijo za varovanje iz prejšnjega odstavka, izrazila izrecno dovoljenje, da smejo policisti vstopiti v stanovanjske in druge prostore zaradi zagotavljanja njene varnosti.

(4) Policija sme prekiniti izvedbo postopka iz prvega odstavka tega člena, če osebe v spremstvu ne upoštevajo navodil policije o zagotavljanju varnosti, ali v primeru, da žrtev ne ravna z namenom pridobiti stvari, ki so potrebne za zagotavljanje osnovnih potreb žrtve in njenih otrok.«.

15. člen

Besedilo 19. člena se spremeni tako, da se glasi:

»19. člen
(ukrepi sodišča zaradi nasilnih dejanj)

(1) Sodišče lahko povzročitelju nasilja, ki je žrtev telesno poškodoval, ali ji je prizadejal škodo na zdravju, ali je drugače posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice, zlasti:

- prepove vstopiti v stanovanje, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati se v določeni bližini stanovanja, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati in približevati se krajem, kjer se žrtev redno nahaja (na primer delovno mesto, šola, vrtec);
- prepove navezovati stike z žrtvijo na kakršenkoli način, vključno s sredstvi za komuniciranje na daljavo;
- prepove vzpostaviti vsakršno srečanje z žrtvijo;
- prepove objavljati vse osebne podatke žrtve, sodnih spisov in osebnih zapisov;
- odloči o prepustitvi stanovanja v skupni uporabi žrtvi v skladu z določilom 21. člena tega zakona.

(2) Ukrepe po prejšnjem odstavku sodišče izreče, kadar je to potrebno za zaščito žrtve, zlasti:

- a) če je povzročitelj nasilja žrtev poškodoval ali žrtvi grozil, da jo bo poškodoval ali drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice;
- b) če je povzročitelj nasilja protipravno vstopil v stanovanje, v katerem živi žrtev, v prostore kjer dela ali drugače motil njeno mirno posest;
- c) če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje, na primer z zasledovanjem ali uporabo sredstev za komuniciranje na daljavo;
- d) če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje z uporabo oziroma objavljanjem vseh osebnih podatkov žrtve, sodnih spisov in osebnih zapisov.

(3) Če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka, se lahko trajanje izrečenega ukrepa podaljša, če žrtev poda predlog za podaljšanje pred iztekom roka, za katerega je bil izrečen ukrep. Ukrep se lahko podaljša večkrat, vendar vsakič za največ 12 mesecev.«.

16. člen

Za 19. členom se dodajo novi 19.a člen, ki se glasi:

»19. a člen

(napotitev v programe)

Če sodišče izreče ukrep po 19. členu tega zakona, lahko povzročitelja nasilja napoti v ustrezne izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije.«

17. člen

Besedilo 20. člena se spremeni, tako da se glasi:.

**»20. člen
(ukrepi za zagotavljanje varstva otrok)**

Za zagotavljanje varstva otrok lahko sodišče poleg ukrepov iz 19. člena tega zakona:

- prepove ali omeji stike ali stike pod nadzorom v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja,
- prepove prehod državne meje z otrokom,
- odloči o prenehanju veljave osebnega dokumenta otroka,
- prepove izdajo osebnega dokumenta otroku na podlagi vloge enega ali obeh staršev ali tretje osebe,
- prepove vročitev osebnega dokumenta otroka enemu, obema staršema ali tretji osebi,
- odloči o zaupanju otroka v varstvo in vzgojo enemu od staršev ali drugi osebi ter o preživnini v skladu z določbami zakona, ki ureja družinska razmerja,
- odloči o zdravniškem pregledu otroka ali zdravljenju otroka in o drugih zdravstvenih posegih.«

18. člen

Besedilo 21. člena se spremeni, tako da se glasi:

**»21. člen
(prepustitev stanovanja v skupni uporabi)**

(1) Sodišče lahko naloži povzročitelju nasilja, ki živi ali je živel v skupnem gospodinjstvu z žrtvijo, da mora stanovanje v skupni uporabi prepustiti žrtvi v izključno uporabo v obsegu, kot ga je imel v uporabi sam.

(2) Sodišče časovno ne omeji trajanja ukrepa iz prejšnjega odstavka, če povzročitelj nasilja ni lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi.

(3) Če sta žrtev in povzročitelj nasilja solastnika ali skupna lastnika stanovanja v skupni uporabi, če imata na zemljišču, na katerem je stanovanje v skupni uporabi, stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če sta ga skupaj najela, sodišče omeji trajanje ukrepa iz prvega odstavka tega člena na največ 12 mesecev. Sodišče lahko trajanje ukrepa na predlog žrtve podaljša še za največ 12 mesecev.

(4) Sodišče omeji trajanje ukrepa iz prvega odstavka tega člena na največ šest mesecev, če je povzročitelj nasilja sam ali s tretjo osebo lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, ali če ima na zemljišču, na katerem je stanovanje, sam ali s tretjo osebo stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če ga je sam ali s tretjo osebo najel. Če žrtev v roku, ki ga določi sodišče, kljub skrbnemu prizadevanju ne more najti drugega primerne bivalnega prostora, lahko sodišče rok iz prejšnjega stavka na predlog žrtve izjemoma podaljša še za največ šest mesecev, razen če bi to povzročilo nesorazmerno težko breme za tretjo osebo.

(5) Povzročitelj nasilja, ki mora žrtvi stanovanje prepustiti v izključno uporabo, je dolžan opustiti vsa dejanja, ki bi utegnila otežiti ali ovirati takšno uporabo.

(6) Žrtev, ki ji je stanovanje prepuščeno v izključno uporabo, nosi v času izključne uporabe stanovanja stroške rednega upravljanja stanovanja.«.

19. člen

V 22. členu se črta peti odstavek.

Dosedanji šesti odstavek postane peti odstavek.

Doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za zunajzakonske partnerje oziroma partnerje v istospolni partnerski skupnosti.«

20. člen

Za 22. členom se dodajo novi 22.a, 22.b, 22.c, 22.č., 22.d, 22.e, 22.f, 22.g in 22.h člani, ki se glasijo:

22.a člen

(postopek odločanja o ukrepih)

(1) Za odločanje po tem zakonu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja nepravdni postopek, če ni v tem zakonu drugače določeno.

(2) Za odločanje o ukrepih po tem zakonu je stvarno pristojno okrožno sodišče.

(3) V postopkih po tem zakonu je krajevno pristojno tudi sodišče, ki je krajevno pristojno za žrtev.

(4) Postopki po tem zakonu so nujni in prednostni.

(5) Javnost je izključena.

(6) V postopkih pred sodiščem po tem zakonu je žrtev oproščena plačila sodnih taks.

22. b člen

(začetek postopka)

(1) Postopek se začne na predlog žrtve ali centra za socialno delo.

(2) Postopek v primerih, ko je žrtev otrok, začne sodišče na predlog otroka, starejšega od petnajst let, staršev oziroma enega od staršev, če jim ni odvzeta roditeljska pravica, skrbnika ali centra za socialno delo.

(3) Postopek v primerih, ko je žrtev oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, začne sodišče na predlog skrbnika ali centra za socialno delo.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena mora biti podan najkasneje v šestih mesecih, odkar je žrtev zadnjič utrpela katero od ravnanj iz prvega odstavka 19. člena tega zakona.

22. c člen (roki za odgovor na predlog)

Rok za odgovor na predlog za začetek postopka je osem dni.

22. č člen (sklep o izreku ukrepa)

V sklepu, s katerim sodišče izreče ukrep po tem zakonu, izreče tudi denarno kazen za primer, če povzročitelj nasilja ne bo ravnal v skladu s sklepom sodišča ali bo kršil dolžnost iz petega odstavka 21. člena ali dolžnost iz petega odstavka 22. člena tega zakona. Denarna kazen se izreče v skladu z določbami zakona, ki ureja izvršbo, o izvršbi obveznosti, kaj storiti, dopustiti ali opustiti.

22. d člen (izrek ukrepa brez izjave povzročitelja nasilja)

(1) Kadar iz predloga izhaja, da je podana verjetnost, da povzročitelj nasilja ogroža življenje ali resno ogroža zdravje žrtve ali njenih otrok ali je to potrebno zaradi varstva koristi otroka, lahko sodišče izda sklep, s katerim odloči o ukrepu, ne da bi poslalo predlog v odgovor povzročitelju nasilja.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se predlog za začetek postopka vroči povzročitelju nasilja skupaj s sklepom sodišča.

(3) Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena je dovoljen ugovor v osmih dneh od vročitve sklepa. O ugovoru odloči sodišče, ki je izdalo sklep. Ugovor ne zadrži izvršitve sklepa.

22. e člen (pritožba)

(1) Zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o predlogu, če ne gre za sklep iz prvega odstavka prejšnjega člena, in zoper sklep, s katerim je zavrnilo ugovor iz tretjega odstavka prejšnjega člena, je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve sklepa.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

22. f člen
(varstvo otrok)

(1) Sodišče pri odločanju upošteva tudi otrokovo mnenje, če ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral in če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

(2) Če so ukrepi po tem zakonu izrečeni zaradi varstva otroka, spremlja njihovo izvajanje center za socialno delo.

(3) Center za socialno delo je dolžan izvesti tudi vse druge potrebne ukrepe za varstvo otroka v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(4) V primeru, da sodišče izreče ukrep iz 19. člena tega zakona otroku, ki je povzročitelj nasilja, je center za socialno delo dolžan izvesti potrebne ukrepe za varstvo otroka tako, da se bo spoštovala odločba sodišča.

22. g člen
(upoštevanje že izrečenih ukrepov)

(1) Sodišče mora med postopkom pridobiti podatke, ali so bili za zagotovitev varnosti žrtve nasilja že izrečeni ukrepi po zakonu, ki ureja delovanje policije ali zakonu, ki ureja kazenski postopek ali zakonu, ki ureja družinska razmerja ali po tem zakonu.

(2) Pridobitev podatkov iz prejšnjega odstavka ni pogoj za odločanje.

22. h člen
(obveščanje)

(1) Sodišče o izrečenih ukrepih po tem zakonu takoj obvesti policijo in center za socialno delo.

(2) Če sodišče izreče ukrep glede izdaje, vročitve ali veljavnosti osebnega dokumenta, o tem takoj obvesti ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.«.

21. člen

Besedilo 23. člena se spremeni, tako da se glasi:

»23. člen
(izvršitev izrečenih ukrepov in denarne kazni)

(1) Če povzročitelj nasilja krši ukrep, ki ga je sodišče izreklo po 19. ali 19. b členu tega zakona, žrtev o tem obvesti policijo, ki je dolžna ukrepati v skladu s pristojnostmi, ki jih ima po zakonu, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(2) V primeru, ko je bil izrečen ukrep po 21. členu tega zakona in povzročitelj nasilja krši dolžnost iz petega odstavka 21. člena tega zakona, in v primeru, ko je bil izrečen ukrep po 22. členu tega zakona in povzročitelj nasilja krši dolžnost po petem odstavku 22. člena tega zakona, žrtev o tem obvesti policijo, ki je dolžna ukrepati v skladu s pristojnostmi, ki jih ima po zakonu, ki ureja naloge in pooblastila policije.

(3) Denarno kazen, izrečeno v sklepu sodišča, izvrši sodišče, ki jo je izreklo, po določbah zakona, ki ureja izvršbo. Postopek je nujen in prednosten.

22. člen

Črta se 24. člen.

23. člen

Besedilo 27. člena se spremeni, tako da se glasi:

»27. člen
(obseg dodelitve brezplačne pravne pomoči)

Brezplačna pravna pomoč se po tem zakonu odobri za postopke, ki tečejo zaradi ukrepov po 19., 19.b, 21. in 22. členu tega zakona.«.

24. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

